

Gemeente
Amsterdam

Natuursteen voor toepassing in openbare ruimte

Esthetisch beoordelingskader

Categorie: **Grijs effen met blauwe tint**

(Ter vervanging van de hardstenen trottoirbanden)

Leeswijzer

Over dit document

In dit esthetische beoordelingskader worden de esthetische verschijningsvormen van het te leveren natuursteen omschreven. Dit document dient enerzijds als kader voor inschrijvers om inschrijvingsmonsters aan te bieden die voldoen aan de minimale esthetische eisen. Daarnaast wordt het esthetische beoordelingskader door de beoordelingscommissie gebruikt om de aangeboden inschrijvingsmonsters te beoordelen. Tijdens de contractuitvoering zal dit document gelden als toetsingskader om te beoordelen of het daadwerkelijk geleverde natuursteen niet afwijkt van de gestelde bandbreedtes.

Indeling document

In het eerste deel worden de mogelijke toepassingen van de uitgevraagde categorie natuursteen omschreven. In een tabel wordt aangegeven wat de toepassingen kunnen zijn van het natuursteen en wat de te beoordelen bewerking is. In het tweede deel zijn de te beoordelen esthetische aspecten uitgewerkt. In dit deel is per aspect een bandbreedte aangegeven voor wat voor de gemeente acceptabel is.

Categorie: Grijs effen met blauwe tint

Ter vervanging van de hardstenen banden in de binnenstad wordt gezocht naar plutonische en hoog metamorfe gesteenten. Dit zijn harde slijtvaste gesteenten zoals graniet en gneis, die gekenmerkt worden door bleke en donkere kristallen, al dan niet afgewisseld met gekleurde kristallen die een gespikkeld uiterlijk van het gesteente veroorzaken. Andere soorten gesteenten dan de genoemde graniet en gneis met vergelijkbare uiterlijke kenmerken kunnen geaccepteerd worden mits wordt voldaan aan de technische eisen en de navolgende eisen van het esthetisch beoordelingskader. Vanwege de gevraagde donkerder kleur zouden hier dus ook gesteenten als granodioriet of tonaliet voor in aanmerking kunnen komen. Het is belangrijk dat de natuursteen een homogeen uiterlijk heeft met één grijs tint en zonder tekening.

Te beoordelen aspecten:

Hoofdkleur

Nevenkleur

Structuur

Contrast

Insluitingen

* Een nadere definitie van bovenstaande aspecten is aan het einde van dit document te vinden.

Toepassing

In onderstaande tabel is aangegeven wat de toepassingen kunnen zijn van de categorie – Grijs effen met blauwe tint en wat de te beoordelen bewerking is. De te beoordelen bewerking is de bewerking welke wordt getoetst door een ter zake deskundig beoordelingsteam.

De natuursteen wordt toegepast als vervanger van hardstenen banden, dekzerken en tegels. De op dit moment in de binnenstad aanwezige hardstenen trottoirbanden blijken in de praktijk te zeer onderhevig te zijn aan polijsten door het gebruik. De banden worden daardoor te snel te glad met valgevaar tot gevolg. De gemeente zoekt daarom een vervanger voor dit hardsteen met een aansluitend uiterlijk en dat tevens voldoet aan de eisen.

Voor een nadere specificatie van de eisen aan het natuursteen zie het Programma van Eisen.

Tegels/ platen	Keien	Banden	Primaire toepassing	Te beoordelen bewerking
			Banden en dekzerken	Gevlamd

Hoofdkleur

Eis

Alle tonen wit, grijs en zwart van een monster bij elkaar geven tezamen qua uitstraling een gemiddelde grijs tint. Deze grijs tint mag qua uitstraling niet lichter zijn dan 420 U of donkerder dan 422 U (op basis van een Pantone-kleurwaaier, Solid uncoated, the plus series).

* De kleuren op een beeldscherm of print zijn niet maatgevend. Het monster wordt vergeleken met een Pantone-kleurwaaier. De kleur zal worden vastgesteld met behulp van de lighting indicator welke is opgenomen in de Pantone-kleurwaaier. De lighting indicator toont aan dat de juiste belichting wordt gehanteerd.

Acceptabele bandbreedte

Nevenkleur en kleurschakeringen

Eis

Het materiaal moet een blauw-grijze gloed bevatten. Deze moet de blauw-grijze gloed/kleurtoon benaderen, zoals is opgenomen in de kleur 7543 U tot en met 7545 U (op basis van een Pantone-kleurwaaier, Solid uncoated, the plus series). Nevenkleuren en kleurschakeringen welke buiten de acceptabele bandbreedte vallen zijn niet toegestaan.

* De kleuren op een beeldscherm of print zijn niet maatgevend. Alleen het échte monster kan worden vergeleken met een Pantone-kleurwaaier. De kleur zal worden vastgesteld met behulp van de lighting indicator welke is opgenomen in de Pantone-kleurwaaier. De lighting indicator toont aan dat de juiste belichting wordt gehanteerd.

Acceptabele bandbreedte

Structuur

Eis

Het gezochte gesteente wordt gekenmerkt door een tekening van bleke en donkere korrels. Met name witte, grijze, kleurloze en zwarte kristallen zijn waarneembaar maar zonder het gesteente en duidelijke tekening te geven.

Het gesteente bevat fijne tot zeer fijne kristallen en moet een gelijkmatige fijne en dichte structuur hebben. Er is bewust niet gekozen voor lijnvormige, vlakvormige, wollige of gevlamde structuren of voor materiaal met opvallende megakristen, omdat juist gestreefd wordt naar een rustig en gelijkmatig totaalbeeld, dat goed aansluit bij de in de binnenstad veelvuldig voorkomende hardstenen elementen.

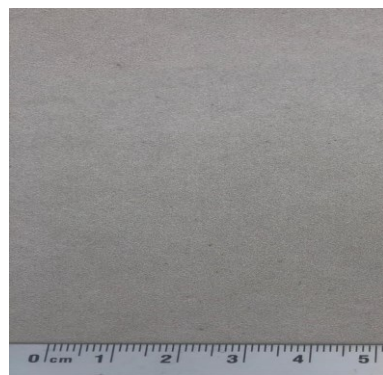
Door een gelijkmatige verdeling van de verschillend gekleurde korrels ontstaat een homogeen vlak. Wanneer de verdeling niet optimaal is, ontstaan er ongewenste structuren, vlakken of lijnen.

Veelvuldig voorkomen van grotere clusters van korrels met nagenoeg dezelfde kleur, waardoor grotere korrels aanwezig lijken te zijn en een min of meer vlekkelig patroon gevormd wordt, zijn niet toegestaan. De structuur van het gezochte gesteente moet richtingloos en regelmatig zijn zonder herkenbare patronen. Een en richting-georiënteerd patroon is niet toegestaan

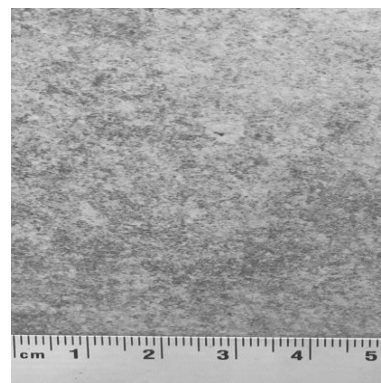
Bandbreedte

Te weinig structuur is niet mogelijk

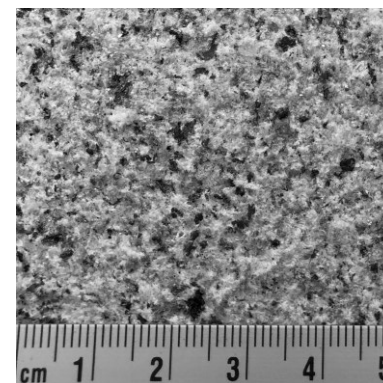
Voldoet

Voldoet

Te veel structuur

Acceptabele bandbreedte

50 mm

Contrast

Eis

Met contrast wordt de intensiteit van kleurovergangen binnen het gesteente bedoeld. Bij dit aspect spelen de korrelgrootte en de verdeling van de mineralen een zeer belangrijke rol.

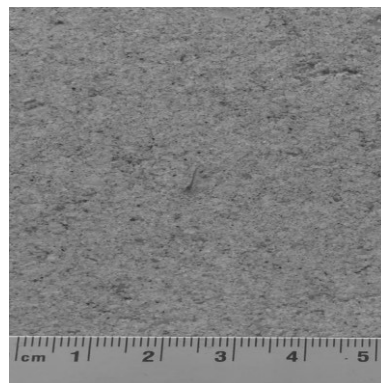
Er wordt een goede balans tussen de verschillende tinten zwart, wit en grijs geëist, dat wil zeggen: de overgangen moeten redelijk vloeiend verlopen, waarbij de overgangen voornamelijk via tussenliggende (grijs)-tinten verlopen.

Contrasterende kleuren (in dit geval voornamelijk wit/zwart) moeten gelijkmatig verdeeld over het gesteente voorkomen en voldoende ingebed zijn in minder intense grijs tinten van de grondmassa. Het uiterlijk moet zo goed mogelijk aansluiten bij het in de binnenstad veelvuldig aanwezige hardsteen.

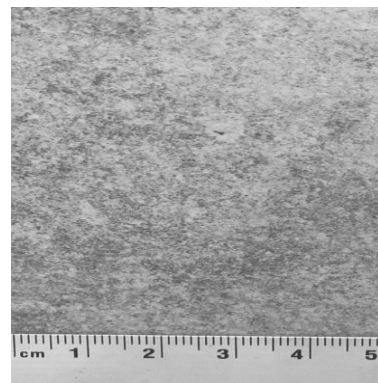
Bandbreedte

Te weinig contrast
is niet mogelijk.

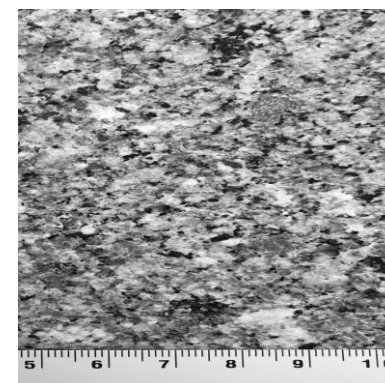
Voldoet

Voldoet

Te veel contrast

Acceptabele bandbreedte

50 mm

Insluitingen

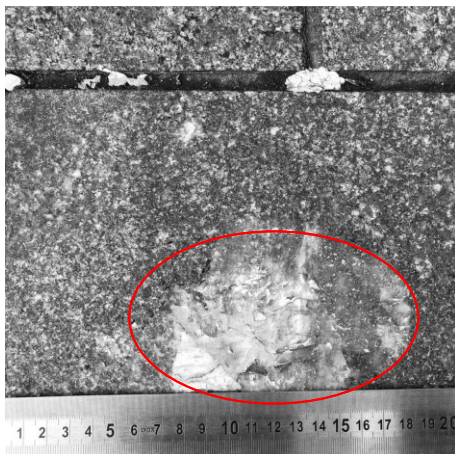
Eis

In gesteenten komen bijna altijd afwijkingen (insluitingen) voor. Dit wordt geaccepteerd mits het niet te veel voorkomt of te aanwezig is (en deze afwijkingen de sterkte van het materiaal niet nadelig beïnvloeden).

Insluitingen (schade-uitendlijk) mogen incidenteel voorkomen, mogen ten hoogste een diagonaal hebben van 5 cm¹ per insluiting en mogen ten hoogste 1x per 25 m² verhardingsoppervlak voorkomen. Bij banden geldt: 1x per 10 strekkende meters.

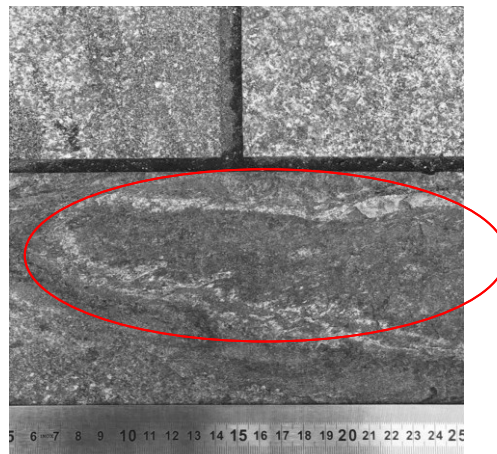
Insluitingen (onregelmatigheid, vlek) mogen incidenteel voorkomen, mogen ten hoogste een omvang hebben ter grootte van een 2 euro muntstuk per insluiting en mogen ten hoogste 1x per 1 m² verhardingsoppervlak voorkomen. Bij banden geldt: 1x per 1 strekkende meters.

Voldoet niet

Voorbeeld 1

Voldoet niet

Voorbeeld 2

Voldoet niet

Voorbeeld 3

Definitie te beoordelen aspecten

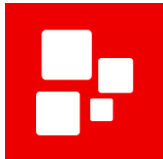
Hoofdkleur

De hoofdkleur van het gesteente wordt bepaald door verschillend gekleurde mineralen. Daarbij speelt de korrelgrootte een rol, doordat een fijnere korrelgrootte tot een betere “menging” van de kleuren in ons oog leidt.

Nevenkleuren

Een nevenkleur is veelal als een “gloed” aanwezig en is vaak niet direct aan bepaalde deeltjes in het oppervlak toe te schrijven.

Structuur

De structuur van het gesteente is het geheel van korrelgrootte en tekening (bijvoorbeeld gestreept). De tekening wordt bepaald door de verdeling van de verschillende mineralen over het oppervlak en eventuele aders en dergelijke. In het algemeen wordt er gezocht naar fijnkorrelige gesteenten zonder duidelijke tekening, waardoor er een gelijkmatig beeld ontstaat.

Contrast

Met contrast wordt de intensiteit van kleurovergangen binnen het gesteente bedoeld.

Insluitingen

In gesteenten komen bijna altijd afwijkingen (insluitingen) voor. Dit wordt geaccepteerd mits het niet te veel voorkomt of te aanwezig is (en deze afwijkingen de sterkte van het materiaal niet nadelig beïnvloeden).

Megakristen

In de geologie is een megakrist een kristal of korrel die aanzienlijk groter is dan de omringende matrix. Ze worden gevonden in stollingsgesteenten en metamorfe gesteenten. Megakristen kunnen ontstaan als de eerste kristallen in afkoelend vloeibaar gesteente (fenokristen) maar ook in metamorfe gesteenten, waarin onder hoge druk en temperatuur, omzettingen kunnen optreden, waarbij nieuwe grote kristallen in het vaste gesteente ontstaan (porfyroblasten). In tegenstelling tot insluitingen behoren deze megakristen tot het normale uiterlijk en komen zeer regelmatig in de grondmassa voor.

Nota Bene: om de het effect van “menging” te verkleinen wordt in het kader van de visuele beoordeling een inschrijvingsmonster uitgevraagd bestaande uit vijf stenen. In de vijf stenen moeten de variaties in kleuren, structuren en contrast vertegenwoordigd zijn zodat vastgesteld kan worden dat aan de hoofdkleur wordt voldaan. In het inschrijvingsmonster moeten alle karakteristieken van het gesteente naar voren komen.

Gemeente Amsterdam

Colofon

Copyright © 2020 Gemeente Amsterdam

Auteurs: Inkoopteam Stadsbrede inkoop van natuursteen voor toepassing in openbare ruimte

Versie: 1.0

Datum: 29 juli 2020

Contactpersoon: Frank van Sloun

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.